

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. kovo 10 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (pranešėja), Alės Bukaviniienės ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovo Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 5 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro patikslintą ieškinį atsakovui R. U. dėl nuostolių atlyginimo regreso teise, trečiasis asmuo L. Č., atnaujinus procesą pagal pareiškėjo L. Č. prašymą civilinėje byloje [Nr. 2-24890-615/2016](#) pagal ieškovo Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro ieškinį atsakovui L. Č. dėl nuostolių atlyginimo regreso teise.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių transporto priemonės savininko pareigą drausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, neapdraustos transporto priemonės savininko civilinės atsakomybės pagrindus ir sąlygas, kai Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras (toliau – Biuras), išmokėjęs kitos Europos Sąjungos valstybės narės nacionaliniam draudikų biurui reikalaujamą sumą, siekia ją susigrąžinti iš transporto priemonės savininko, neįvykdžiusio pareigos apdrausti transporto priemonę valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, aiškinimo ir taikymo.
2. Kauno apylinkės teismas 2016 m. spalio 31 d. sprendimu už akių civilinėje byloje [Nr. 2-24890-615/2016](#) nusprendė priteisti iš atsakovo L. Č. ieškovui Biurui 23 723,98 Eur skolos, 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2016 m. spalio 6 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Kauno apylinkės teismo 2017 m. rugsėjo 5 d. nutartimi procesas civilinėje byloje [Nr. 2-24890-615/2016](#) pareiškėjo L. Č. prašymu buvo atnaujintas dėl naujai paašikėjusių aplinkybių (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 366 straipsnio 1 dalies 2 punktas).
4. Atnaujinus procesą ieškovas, patikslinęs ieškinį, prašė teismo: pripažinti 2012 m. lapkričio 10 d. transporto priemonės „Ford Escort“, valst. Nr. (duomenys neskelbtini), (toliau – ginčo transporto priemonė) pirkimo–pardavimo sutartį niekine ir negaliojančia nuo sutarties sudarymo momento; priteisti iš atsakovo R. U. 23 723,98 Eur nuostolių atlyginimo, 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
5. Ieškovas nurodė, kad 2012 m. lapkričio 10 d. pirkimo–pardavimo sutartis yra suklastota, L. Č. nepirko iš R. U. transporto priemonės, sutarties nepasirašė. Tai patvirtina 2018 m. gegužės 31 d. specialisto išvada. Taigi ši sutartis laikytina niekine (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 1.80 straipsnis), o tinkamas atsakovas byloje yra R. U.
6. 2013 m. rugpjūčio 22 d. Švedijoje dėl nenustatyto asmens, vairavusio R. U. priklausančią transporto priemonę, kaltės įvyko eismo įvykis, jo metu buvo padaryta žala. Eismo įvykio dieną atsakovas buvo transporto priemonės savininkas. Lietuvos Respublikoje registruota transporto priemonė nebuvo apdrausta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, kaip tai įtvirtinta Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) 4 straipsnio 1 dalies, 41 straipsnio 3 ir 8 dalių nuostatose. Vadovaudamasis Nacionalinių draudikų biurų bendradarbiavimo nuostatais, eismo įvykio valstybės – Švedijos nacionalinis draudikų biuras atlygino eismo įvykio metu padarytą žalą ir pateikė 23 723,98 Eur reikalavinį ieškovui. Ieškovas, vadovaudamasis TPVCAPDĮ 17 straipsnio 5 dalia, Bendradarbiavimo nuostatų 5 straipsniu ir atsižvelgdamas į Švedijos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą reglamentuojančius teisės aktus, sumokėjo Švedijos nacionaliniam draudikų biurui reikalaujamą sumą. Vadovaudamasis TPVCAPDĮ 23 straipsnio nuostatomis ieškovas įgijo teisę reikalauti grąžinti dėl padarytos ir administruotos žalos išmokėtą sumą iš atsakovo kaip asmens, neįvykdžiusio pareigos sudaryti transporto priemonių valdytojų civilinės

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Kauno apylinkės teismas 2020 m. sausio 10 d. sprendimu panaikino Kauno apylinkės teismo 2016 m. spalio 31 d. sprendimą už akių civilinėje byloje [Nr. 2-24890-615/2016](#), patikslintą ieškinį atmetė, paskirstė bylinėjimosi išlaidas.
8. Teismas nustatė, kad transporto priemonė, VĮ „Regitra“ duomenimis, Lietuvoje buvo užregistruota 2007 m. birželio 28 d. UAB „Nukajus“ vardu. Pagal 2012 m. lapkričio 5 d. pirkimo–pardavimo sutartį iš UAB „Nukajus“ transporto priemonę nupirko atsakovas R. U. 2013 m. rugpjūčio 22 d. Švedijoje keturi nenustatyti asmenys, kaip įtariama, pagrobė ir panaudoję transporto priemonę, išdaužė parduotuvės „Direkten“ vitrinos stiklą, įsilaužė į ją ir pagrobė nenustatytą kiekį prekių. Įvykio metu buvo padaryta žala tretiesiems asmenims, šiems Švedijos transporto draudikų biuras sumokėjo 183 715 Švedijos kronų (23 723,98 Eur) žalos atlyginimą. Transporto priemonė įvykio metu nebuvo drausta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu. Švedijos nacionalinis draudikų biuras atlygino įvykio metu padarytą žalą ir 2015 m. kovo 5 d. pateikė ieškovui reikalavinį. Ieškovas 2015 m. balandžio 28 d. pervadė 23 723,98 Eur Švedijos nacionaliniam draudikų biurui ir pareiškė atgėžtinį reikalavinį atsakovui, kaip transporto priemonės savininkui, neįvykdžiusiam prievolės apdrausti ją transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu.
9. Teismas konstatavo, kad ieškinio senaties terminas reikalavimui dėl transporto priemonės savininko neteisėta veika Biurui padarytos žalos atlyginimo nepraleistas ([CK 1.125 straipsnio](#) 8 dalis, 1.127 straipsnio 4 dalis, 1.131 straipsnio 1 dalis).
10. Teismas vadovavosi TPVCAPDĮ 4 straipsnio 12 dalių, 13 straipsnio 1 dalies, 16 straipsnio 1 dalies, 17 straipsnio 1 dalies 1 punkto, 5 dalies, 23 straipsnio 1, 5 dalių nuostatomis.
11. Teismas pažymėjo, kad įstatyme įtvirtintas imperatyvusis reikalavimas Lietuvos Respublikos teritorijoje naudojamas transporto priemonės apdrausti transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu; už draudimo sutarties sudarymą atsako transporto priemonės savininkas. Įvertinęs bylos duomenis, teismas konstatavo, kad 2012 m. lapkričio 10 d. transporto priemonės pirkimo–pardavimo sutartis, kuri nebuvo pateikta VĮ „Regitra“, yra niekinė, nes ja neišreikšta L. Č. valia sudaryti sandorį ([CK 1.78 straipsnis](#)). Teismas nusprendė, kad 2013 m. rugpjūčio 22 d. eismo įvykio metu transporto priemonė nuosavybės teise priklausė atsakovui R. U., todėl jis buvo atsakingas už civilinės atsakomybės draudimo sutarties sudarymą.
12. Teismas vertino, kad šiuo atveju žala kildinama iš veiksmų, kuriuos įstatymas draudžia atlikti (deliktinė civilinė atsakomybė); nurodė, jog teisės aktuose nėra nustatyta pagrindo pareikšti regresinio reikalavimo teisę grindžiamą ieškinį pagal TPVCAPDĮ 23 straipsnio 1 dalį tenkinti nevertinant regresinio reikalavimo pagrįstumo. Atsakovui neigiant savo civilinę atsakomybę dėl eismo įvykio, nes jis tame įvykyje nedalyvavo, nėra pripažintas kaltu dėl minėto įvykio, teismas nusprendė, kad ieškovui tenka pareiga pateikti visus savo reikalavinį pagrindžiančius įrodymus ir transporto priemonės valdytojo civilinę atsakomybę pagal eismo įvykio vietos valstybės teisę pagrindžiančias nuostatas bei, esant poreikiui, jų taikymo ir aiškinimo praktiką, patvirtinančią reikiamo regresinio reikalavimo pagrįstumą. Teismas pažymėjo, kad byloje nėra įrodymų, jog pagal Švedijos teisę transporto priemonių valdytojų atsakomybė už eismo įvykio metu kilusią žalą taikoma be kaltės.
13. Įvertinęs bylos duomenis teismas konstatavo, kad nepateikta įrodymų, kurie patvirtintų, jog atsakovas dalyvavo eismo įvykyje, jo neteisėtais veiksmais padaryta žalos. Bylose dėl žalos atlyginimo reikalinga nustatyti visas būtinas civilinės atsakomybės sąlygas – neteisėtus atsakovo veiksmus, žalą, priežastinį ryšį tarp neteisėtų veiksmų bei atsiradusios žalos, taip pat atsakovo kaltę. Ieškovas turi pareigą šias sąlygas įrodyti, o iš jų tik kaltė yra preziumuojama, nustačius skolininko veiksmų neteisėtumą ([CK 6.246–6.249 straipsniai](#)). Kadangi ieškovas nepateikė įrodymų dėl priežastinio ryšio tarp patirtos žalos ir atsakovo veiksmų, civilinė atsakomybė negali būti pritaikyta.
14. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi ieškovo apeliacinį skundą, 2020 m. gegužės 5 d. nutartimi Kauno apylinkės teismo 2020 m. sausio 10 d. sprendimą paliko nepakeistą.
15. Kolegija vadovavosi TPVCAPDĮ 4 straipsnio 1–3 dalių, 13 straipsnio 1 dalies, 23 straipsnio 5 dalies nuostatomis. Atsižvelgdama į bylą nustatytas aplinkybes, kad draudžiamasis įvykis 2013 m. rugpjūčio 22 d. įvyko, kai transporto priemonė buvo pagrobta keturių asmenų, kurių Švedijos tyrėjams nustatyti nepavyko, kolegija nurodė, jog šioje byloje nėra sprendžiamą dėl transporto priemonės teisėto valdytojo civilinės teisinės atsakomybės sąlygų ir pagrindų, atsakomybė pagal draudžiamą įvykio aplinkybes gali kilti tik transporto priemonės savininkui. Kolegija laikė bylos duomenimis pagrįstomis pirmosios instancijos teismo išvadas, kad R. U., 2013 metų rugpjūčio 22 d. būdamas transporto priemonės savininkas, nevykdė pareigos apdrausti ją transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, taigi yra tinkamas atsakovas šioje byloje.
16. Atsižvelgdama į kasacinio teismo išaiškinimus 2017 m. lapkričio 3 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-7-338-313/2017, kolegija vertino, kad Biuras, TPVCAPDĮ 23 straipsnio 1 dalies pagrindu reikalaujamas eismo įvykio vietos draudikų biurui sumokėtų sumų iš atsakovo, pagal bendrąsias civilinio proceso taisykles turėjo įrodyti savo reikalavimo pagrįstumą, t. y. dvi sąlygas: 1) transporto priemonės savininko civilinės teisinės atsakomybės sąlygas, 2) aplinkybę, kad išmoka buvo išmokėta atsižvelgiant į eismo įvykio vietos valstybės transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą reglamentuojančius teisės aktus. Šių sąlygų egzistavimas sudarė faktinį Lietuvos draudikų biuro regresinio ieškinio pagrindą. Todėl tai, kad išmoka buvo išmokėta atsižvelgiant į eismo įvykio vietos privalomąjį transporto priemonių civilinės atsakomybės draudimą reglamentuojančius teisės aktus, esant neapdraustos transporto priemonės valdytojo civilinei atsakomybei pagal eismo įvykio vietos teisę, yra Biuro reikalavimo pagrindas, kurį nulemia specialusis transporto priemonių valdytojų privalomąjį draudimą reglamentuojančiuose teisės aktuose įtvirtintas reguliavimas.
17. Kolegija pažymėjo, kad R. U. iki Kauno apylinkės teismo 2016 m. spalio 31 d. sprendimo už akių civilinėje byloje [Nr. 2-24890-615/2016](#) priėmimo ir priverstinio vykdymo proceso pagal šį sprendimą pradėjimo apie 2013 m. rugpjūčio 22 d. įvykį nieko nežinojo, tiriant įvykį Švedijoje apklaustas nebuvo, jam nebuvo suteikta galimybė įvykio vietos valstybėje (Švedijoje) pasinaudoti teise į gynybą. Šiuo atveju žala kildinama iš atliktų veiksmų, kuriuos įstatymai draudžia atlikti (deliktinė civilinė atsakomybė). Ieškovas turi pareigą įrodyti visas atsakovo civilinės atsakomybės sąlygas, iš kurių tik kaltė yra preziumuojama, nustačius skolininko veiksmų neteisėtumą ([CK 6.246–6.249 straipsniai](#)).

Pirmosios instancijos teismas, kolegijos vertinimu, padarė pagrįstą išvadą, kad byloje nepateikta įrodymų, jog dėl atsakovo R. U. neteisėtų veiksmų ieškovui buvo padaryta įrodinėjama žala. Atsakovo R. U. prievolės apdrausti transporto priemonę neįvykdymas nesusijęs su 2013 m. rugpjūčio 22 d. Švedijoje įvykusių įvykiu. Bylos duomenys nepatvirtina, kad R. U. dalyvavo atliekant neteisėtus veiksmus ar buvo suteikęs kitiems asmenims teisę pasinaudoti jam priklausančia transporto priemone. Taigi nenumatytas atsakovo nesudarytos automobilio privalomojo draudimo sutarties fakto ir atsiradusios žalos priežastinis ryšys.

18. Kolegija atmetė kaip nepagrįstus Biuro argumentus dėl solidariosios atsakovo ir transporto priemonę užvaldžiusių asmenų atsakomybės, dėl atsakovo, kaip transporto priemonės savininko, neįvykdyto TPVCAPDĮ imperatyvo apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu ir leidimo (galimybės sudarymo) neapdrausta transporto priemone naudotis kitiems asmenims (TPVCAPDĮ 4 straipsnio 2 ir 3 dalys). Kolegijos vertinimu, šiuos argumentus paneigia byloje nustatytos aplinkybės dėl transporto priemonės pagrobimo, taip pat duomenų dėl atsakovo R. U. dalyvavimo atliekant neteisėtus veiksmus ar dėl teisės naudotis transporto priemone kitiems asmenims suteikimo nebuvimas.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

19. Kasaciniu skundu Biuras prašo panaikinti Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 5 d. nutartį ir ieškinį patenkinti bei priteisti iš atsakovo už kasacinį skundą Biuro sumokėtą žyminį mokestį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 19.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė TPVCAPDĮ 4 straipsnio 2 dalies, 17 straipsnio 1 dalies 1 punkto, 5 dalies, 23 straipsnio 1 dalies nuostatas, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos dėl atsakingo už žalos padarymą asmens ir asmens, neįvykdžiusio pareigos sudaryti draudimo sutartį, skirtingais pagrindais kylančios civilinės atsakomybės. Teismas nurodė, kad byloje nėra pateikta įrodymų, jog atsakovas R. U. dalyvavo atliekant neteisėtus veiksmus ir dėl jo neteisėtų veiksmų buvo padaryta įrodinėjama žala, bei vertino, kad atsakovo prievolės apdrausti transporto priemonę neįvykdymas nesiejamas su atsitikusiu įvykiu. Tačiau šiuo atveju Biuro reikalavimas atsakovui yra reiškiamas ne kaip atsakingam už žalos padarymą asmeniui (t. y. eismo įvykio kaltininkui), o kaip asmeniui, neįvykdžiusiam pareigos sudaryti draudimo sutartį. Šių subjektų atsakomybė Biurui yra solidari (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-300/2010](#)). Automobilio savininko atsakomybė Biurui atsiranda ne dėl žalos padarymo, bet dėl to, kad jis neįvykdė imperatyviosios įstatymo normos reikalavimų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-325/2008](#)), t. y. dėl TPVCAPDĮ įtvirtintos pareigos apdrausti transporto priemonę neįvykdymo ir leidimo (galimybės sudarymo) neapdrausta transporto priemone naudotis kitiems asmenims.
- 19.2. Teismas netinkamai aiškino ir taikė rungimosi principą, įrodinėjimo naštos paskirstymo taisykles reglamentuojančias normas ([CPK 12, 178 straipsniai](#)), netinkamai interpretavo kasacinio teismo praktiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-338-313/2017](#); 2017 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-392-915/2017](#); 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-33-1075/2020](#)). Biuras šiuo atveju pateikė pakankamai įrodymų, kad, remiantis Švedijos teise, eismo įvykio kaltininkas, t. y. atsakingas už žalos padarymą asmuo (transporto priemonės valdytojas), yra transporto priemonės vairuotojas. Atsakovo, kaip asmens, neįvykdžiusio pareigos sudaryti draudimo sutartį, atsakomybė Biurui kyla (nustatyta), remiantis Lietuvos, o ne Švedijos teise (Biuro atgręžtinis reikalavimas grindžiamas TPVCAPDĮ 23 straipsnio 1 dalimi (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-24/2014](#)). Vadovaujantis įvykio vietos valstybės teisės aktais nustatoma tik neapdraustą transporto priemonę vairavusio asmens kaltė dėl eismo įvykio ir jo metu padarytos žalos dydis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-373-219/2018](#)). Taigi teismas nepagrįstai ir neteisėtai suformulavo Biurui neįvykdomą pareigą – pateikti įrodymus, kad šiuo atveju asmeniui, neįvykdžiusiam TPVCAPDĮ įtvirtintos pareigos sudaryti draudimo sutartį, atsakomybė Biurui kyla pagal Švedijos teisę, ir, Biurui nepateikus ir Švedijos teisės aktų nuostatų, kuriomis įtvirtinta jo teisė reikalauti grąžinti išmokėtas sumas ir iš neapdraustos transporto priemonės savininko, t. y. neįvykdžius nepagrįsto ir neteisėto įpareigojimo, teismas nutarė taikyti Biurui neigiamas pasekmes (atmesti ieškinį).
- 19.3. Teismas pažeidė [CPK 3 straipsnio 5](#) dalies nuostatas, konstatavęs, kad atsakovas R. U. neleidė ir nesudarė galimybės nenustatytiems asmenims pasinaudoti transporto priemone nusikaltimui įvykdyti, todėl Biuro argumentai dėl solidariosios atsakovo civilinės atsakomybės nepagrįsti byloje surinktais įrodymais ir atmetami. Remiantis nuoseklia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktika, nacionalinis teismas, taikydamas nacionalinės teisės aktus, ypač nacionalinio įstatymo, priimto konkrečiai direktyvai (-oms) įgyvendinti, nuostatas, turi pareigą jas aiškinti kuo labiau atsižvelgdamas į susijusios direktyvos tekstą ir tikslą, kad būtų pasiektas joje nustatytas rezultatas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. sausio 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-44-1075/2018](#)). Nors Biuras nurodė aktualius ESTT išaiškinimus dėl būtent TPVCAPDĮ įgyvendinamos Direktyvos (ESTT 2018 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje C-80/17; 2019 m. birželio 20 d. sprendimas byloje C-100/18), kuriais remiantis net ir neteisėtas transporto priemonės valdymas neeliminuoja pareigos sudaryti draudimo sutartį neįvykdžiusio asmens atsakomybės Biurui, apeliacinės instancijos teismas į juos neatsižvelgė. Kasacinis teismas dar 2012 m. spalio 24 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-429/2012 pažymėjo, kad tokiais atvejais kaip šis tik itin svarbios ir transporto priemonės savininko pateiktais įrodymais pagrįstos aplinkybės (pvz., kaip nurodomoje byloje – savininkas perdavė apdraustą transporto priemonę naudoti kitam asmeniui, vėliau (iki aktualaus eismo įvykio) ėmėsi teisėtų veiksmų automobiliui susigrąžinti (kreipėsi į teismą dėl automobilio susigrąžinimo, pradėjo išieškojimo procesą ir pan.), tačiau automobilio neatgavo – dar iki aktualaus eismo įvykio antstolis surašė išieškojimo negalimumo aktą; taigi savininkas, elgdamasis rūpestingai ir sąžiningai, išnaudojo jam prieinamas teises priemones, kad atgautų automobilio valdymą) leistų, vadovaujantis protingumo, sąžiningumo ir teisingumo principais, nepareigoti grąžinti Biurui išmokėtos sumos. Šiuo atveju atsakovas nenurodė ir neįrodinėjo tokių aplinkybių. Priešingai, bylos duomenys patvirtina atsakovo nesąžiningumą, piktybinį nesirūpinimą jam priklausančia transporto priemone (atsakovas nedraudė transporto priemonės transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, ją draudė tik UAB „Nukajus“ (Kauno apylinkės teismo 2020 m. sausio 10 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. A2-2102-285-2020); bandė galbūt neteisėtai būdais išvengti atsakomybės Biurui (transporto priemonės pirkimo-pardavimo sutartis pripažinta niekine). Teismas nepagrįstai sureikšmino galbūt neteisėto transporto priemonės valdymo faktą. Atsakovui nepateikus įrodymų, kad jis rūpinosi transporto priemone,

draudė ją, kad dėl jos valdymo netekimo nėra atsakovo kaltės, kad neva praradęs transporto priemonės valdymą atsakovas ėmėsi visų priemonių jai susigrąžinti, teismo sprendimas šiuo atveju netaikyti atsakovui atsakomybės nekoreliuoja su protingumo, sąžiningumo, teisingumo principais.

19.4. Teismas nesilaikė [CPK 331 straipsnio](#) 4 dalies nuostatų reikalavimų, nukrypo nuo šiuo klausimu kasacinio teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos. [CPK 331](#) straipsnio 4 dalies nuostatos įpareigoja apeliacinės instancijos teismą atsakyti į pagrindinius (esminius) bylos faktinius ir teisinius aspektus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. vasario 10 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-27/2012](#); 2016 m. birželio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-298-701/2016](#)). Tuo atveju, kai teismo sprendimo (nutarties) motyvai yra neišsamūs, šis pažeidimas gali būti pripažįstamas esminiu pagal [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktą, jeigu sprendimo (nutarties) motyvuojamąjoje dalyje neatsakyta į pagrindinius (esminius) bylos faktinius ir teisinius aspektus ir dėl to byla galėjo būti išspręsta neteisingai. Šiuo atveju teismas ne tik ignoravo Biuro nurodytus argumentus dėl neteisėto transporto priemonės valdymo įtakos neapdraustos transporto priemonės savininko atsakomybei, nurodytą aktualią ESTT praktiką, bet ir argumentuotai nepasisakė, kodėl į šiuos argumentus neatsižvelgiama.

20. Atsakovas atsiliepime į kasacinį skundą prašo jį atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

20.1. Ieškovas nepagrįstai teigia, kad teismai nukrypo nuo kasacinio teismo formuojamos praktikos (šios nutarties 19.1 punktas). Bylų faktinės aplinkybės nesutampa.

20.2. Remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais, tik naudojama transporto priemonė, kurios įprastinė buvimo vieta yra Lietuvos Respublikos teritorijoje, privalo būti apdrausta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu tol, kol ji yra įregistruota (TPVCAPDĮ 4 straipsnio 1 dalis). Transporto priemonė šiuo atveju nebuvo eksploatuojama, be to, buvo neteisėtai užvaldyta kitų asmenų.

20.3. Ieškovas nepagrįstai teigia, kad buvo pažeistos [CPK 12](#), 178 straipsnių nuostatos, netinkamai taikyta kasacinio teismo praktika, kad ieškovui teismas nepagrįstai nustatė praktiškai neįvykdomą pareigą – pateikti įrodymus, jog šiuo atveju atsakovui, kaip asmeniui, neįvykdžiusiam TPVCAPDĮ įtvirtintos pareigos sudaryti draudimo sutartį, atsakomybė kyla pagal Švedijos teisę (TPVCAPDĮ 16 straipsnio 1 dalis, 17 straipsnio 1 dalies 1 punktas, 5 dalis, 23 straipsnio 1 dalis; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 3 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-338-313/2017](#); 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-386-219/2017](#); 2018 m. spalio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-373-219/2018](#); 2017 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-392- 915/2017; 2018 m. spalio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-373-219/2018](#)).

20.4. Ieškovas nepagrįstai nurodo, kad teismai neturėjo atsižvelgti į neteisėto transporto priemonės valdymo faktą, kad buvo pažeistos [CPK 3 straipsnio](#) 5 dalies nuostatos. Atsakovui šiuo atveju pagrįstai buvo sudaryta galimybė apsiginti (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 3 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-7-338-313/2017](#)).

20.5. Priešingai nei teigia ieškovas, apeliacinės instancijos teismas nutarties motyvuojamąjoje dalyje atsakė į pagrindinius (esminius) bylos faktinius ir teisinius aspektus ir byla iš esmės išspręsta teisingai. Taigi nėra pagrindo konstatuoti, kad teismas padarė esminį civilinio proceso pažeidimą – neišsamiai motyvavo priimtą nutartį ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktas; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-124-701/2016).

20.6. Teismas pagrįstai konstatavo, kad byloje nėra įrodymų, jog pagal Švedijos teisę transporto priemonių valdytojų atsakomybė už eismo įvykio metu kilusią žalą taikoma be kaltės (juolab kad atsakovas turėtų atsakyti už tai, kad automobilis buvo pagrobtas ir juo buvo padarytas nusikaltimas, dėl ko reikėjo atlyginti žalą). Transporto priemonės pagrobimo (neteisėtų veiksmų) aplinkybė patvirtina faktą, kad atsakovas nesudarė galimybės kitiems asmenims pasinaudoti ja. Teismai pagrįstai konstatavo, kad bylos duomenys nepatvirtina atsakovo dalyvavimo eismo įvykyje, jo neteisėtais veiksmais padarytos žalos. Žalos atlyginimas, atsižvelgiant į šios bylos faktines aplinkybes, negali būti priteisiamas nei iš atsakovo, nei iš trečiojo asmens.

20.7. Atsakovas, kaip transporto priemonės savininkas, neturėjo teisės leisti kitam asmeniui naudotis neapdraustu automobiliu ir to nedarė, taigi nepažeidė imperatyviųjų teisės normų reikalavimų, dėl kurių atsirastų jo atsakomybė ieškovui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-555/2013](#)). Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad nėra pagrindo tenkinti reikalavimo dėl žalos atlyginimo regreso tvarka, kai eismo įvykio kaltininkas nebuvo nustatytas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-296-219/2015](#)). Tuo atveju, kai nustatoma, kad transporto priemonės savininkas šios priemonės pats nenaudojo, o galimybę valdyti tokią transporto priemonę prarado dėl kitų asmenų neteisėtų veiksmų, nesant jo paties kaltės, reiškia, kad nustatomos aplinkybės, eliminuojančios transporto priemonės savininko turtinę atsakomybę (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-555/2013](#)). Tokiais atvejais taikoma [CK 6.270](#) straipsnio 3 dalies nuostata, kad didesnio pavojaus šaltinio valdytojas už padarytą žalą neatsako, jeigu įrodo, kad galimybę valdyti didesnio pavojaus šaltinį jis prarado dėl kitų asmenų neteisėtų veiksmų. Tokiu atveju už padarytą žalą atsako asmuo ar asmenys, neteisėtai užvaldę didesnio pavojaus šaltinį. Teismų praktikoje neteisėtu užvaldymu laikomas didesnio pavojaus šaltinio valdymas be valdytojo sutikimo, leidimo ar žinios (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. spalio 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-429/2012](#)).

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu

21. Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo teisinius santykius reguliuoja TPVCAPDĮ Ginčo eismo įvykis įvyko 2013 m. birželio 5 d., todėl nagrinėjamai bylai aktualu ir taikytina eismo įvykio metu galiojusi įstatymo redakcija.
22. TPVCAPDĮ nustatyta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo sistema remiasi privalomumo principu. Transporto priemonė, kurios įprastinė buvimo vieta yra Lietuvos Respublikos teritorijoje, privalo būti apdrausta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu tol, kol ji įregistruota (TPVCAPDĮ 4 straipsnio 1 dalis).
23. Įprastinė transporto priemonės buvimo vieta: 1) teritorija tos valstybės, kurios nuolatinį ar laikiną valstybinį numerio ženklą arba registracijos ženklą (toliau – valstybinis numerio ženklas) turi transporto priemonė; 2) teritorija tos valstybės, kurioje buvo išduotas draudimo numerio ženklas ar valstybinis numerio ženklą atitinkantis skiriamasis ženklas, kai tam tikros rūšies transporto priemonei registracija nereikalinga; 3) teritorija tos valstybės, kurioje nuolat gyvena transporto priemonės valdytojas, kai tam tikros rūšies transporto priemonei nereikalingas nei valstybinis numerio ženklas, nei draudimo numerio ženklas, nei valstybinis numerio ženklą atitinkantis skiriamasis ženklas; 4) teritorija tos valstybės, kurioje įvyko eismo įvykis, kai transporto priemonė, privalanti turėti valstybinį numerio ženklą, jo neturi arba turimas valstybinis numerio ženklas yra ne šios transporto priemonės ar yra negaliojantis (TPVCAPDĮ 4 straipsnio 8 dalis).
24. Nagrinėjamoje byloje nėra ginčo, kad ginčo transporto priemonė buvo registruota Lietuvos Respublikoje, todėl pagal TPVCAPDĮ reikalavimus ji turėjo būti apdrausta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu. Tačiau, atsakovo nuomone, nagrinėjamam ginčui išspręsti turi reikšmės aplinkybė, kad transporto priemonė nebuvo eksploatuojama, ji buvo palikta stovėti Švedijoje automobilių stovėjimo vietoje. Todėl nagrinėjamo ginčo kontekste yra reikšminga atsakyti į klausimą, koks yra pareigos drausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu turinys ir apimtis.
25. TPVCAPDĮ 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas reguliavimas suponuoja, kad pareigą apdrausti transporto priemonę turi transporto priemonės savininkas (atsakingas už draudimo sutarties sudarymą asmuo); tokią pareigą turi ir asmuo, naudojantis transporto priemone pagal lizingo (finansinės nuomos), išperkamosios nuomos ar kita panašaus pobūdžio sutartį. Jeigu transporto priemonė priklauso keliems asmenims bendrosios nuosavybės teise, už draudimo sutarties sudarymą šie asmenys atsako solidariai, jeigu jie nėra susitarę kitaip. Kartu TPVCAPDĮ 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad nurodyti asmenys negali naudoti patys ir leisti naudoti kitam asmeniui neapdraustą transporto priemonę.
26. Taigi, TPVCAPDĮ 4 straipsnį viena vertus, įtvirtina jame nurodytų asmenų pareigą apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, kita vertus – šių asmenų pareigą nenaudoti patiems ir neleisti naudoti kitam asmeniui neapdraustos transporto priemonės. Atsižvelgiant į tai, kad transporto priemone paprastai padaroma žala tuomet, kai ji dalyvauja eisme, kyla klausimas, ar pareiga apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu yra plačios apimties ar siauresnė ir apima tik transporto priemonės savininko pareigą nenaudoti ir neleisti kitam asmeniui naudoti neapdraustą transporto priemonę.
27. Kasacinis teismas yra ne kartą nurodęs, kad TPVCAPDĮ nuostatomis yra įgyvendintos ES teisėtaisyklės, kodifikuotos 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/103/EB dėl motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo ir privalomojo tokios atsakomybės draudimo patikrinimo, kuria panaikintos ankstesnės penkios direktyvos, o nuorodos į panaikintas direktyvas laikomos nuorodomis į naująją direktyvą (plačiau apie tai žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-499/2012; 2018 m. sausio 10 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-44-1075/2018 26, 27 punktus). Todėl, teisėjų kolegijos vertinimu, aiškinant pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu turinį ir jos apimtį, svarbu atsižvelgti į ESTT praktiką, suformuotą aiškinant minėtos direktyvos nuostatas.
28. ESTT yra išaiškinęs, kad ES teisė nesiekia suderinti nuostatų, susijusių su nacionalinių įstaigų teisę pareikšti ieškinį ne tik už įvykį atsakingam asmeniui arba asmenims, bet ir asmeniui, kuriam buvo taikoma pareiga sudaryti tos įstaigos dengiamą žalą padariusios transporto priemonės valdytojo civilinės atsakomybės sutartį, tačiau kuris tokios sutarties nesudarė, net jeigu už kelių eismo įvykių, per kurį buvo padaryta žala, to asmens civilinė atsakomybė nekyla (ESTT 2018 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje C-80/17 *Fundo de Garantía Automóvil prieš Alina Antónia Destapado P?o Mole Juliana ir Cristiana Micaela Caetano Juliana*, 53–57 punktai). Vis dėlto ESTT taip pat išaiškino, kad nacionalinės žalos atlyginimo įstaigos (tokios kaip Biuras Lietuvoje) privalo įsikišti apimtis, kiek tai susiję suidentifikuotos transporto priemonės padaryta žala, sutampa su ES teisėje nustatytos bendrosios pareigos apdrausti apimtimi: ši įstaiga turi įsikišti tada, kai transporto priemonė turi būti apdrausta, ir atvirkščiai, tais atvejais, kai transporto priemonė neprivalo būti apdrausta, tokia įstaiga neturi pareigos privalomai įsikišti (ESTT 2018 m. rugsėjo 4 d. sprendimo byloje C-80/17 *Fundo de Garantía Automóvil prieš Alina Antónia Destapado P?o Mole Juliana ir Cristiana Micaela Caetano Juliana* 46 punktą). Tai reiškia, kad kuo siauriau aiškinama pareiga apdrausti, tuo mažesnė tampa nukentėjusiajam garantuojama apsauga.
29. Todėl, teisėjų kolegijos vertinimu, nėra pagrindo pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu turinį ir jos apimtį aiškinti skirtingai, atsižvelgiant į tai, ar toks aiškinimo poreikis kyla tuo atveju, kai reikia užtikrinti pačios transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos veikimą, ar tuo atveju, kai Biuras įgyvendina įstatymo nustatytą reikalavimo teisę į asmenį, neįvykdžiusį pareigos apdrausti transporto priemonę. Pažymėtina, kad Biuras veikia ne kaip draudimo įmonė, o kaip subjektas, kuriam įstatymu priskirta speciali kompetencija, užtikrinanti transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemą, kuri apima ir pareigą atitinkamais įstatymo nustatytais atvejais kompensuoti nukentėjusiems asmenims padarytą žalą.
30. ESTT yra pažymėjęs, kad iš valstybių narių reikalaujama vidaus teisės sistemoje nustatyti bendrą pareigą drausti transporto priemones (žr. ESTT 2013 m. liepos 11 d. sprendimo byloje *G?bor Csonka ir kt. prieš Magyar ?llam*, C-409/11, 24 punktą). Ši bendro pobūdžio pareiga teisinio saugumo tikslais turi būti apibrėžta iš anksto, t. y. iki transporto priemonės galimo patekimo į kelių eismo įvykį, todėl pareigos sudaryti tokią draudimo sutartį egzistavimas neturėtų būti apibrėžiamas atsižvelgiant į faktinį aptariamą transporto priemonės naudojimą kaip transporto priemonės konkrečiu momentu (ESTT 2018 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje C-80/17 *Fundo de Garantía Automóvil prieš Alina Antónia Destapado P?o Mole Juliana ir Cristiana Micaela Caetano Juliana*, 40–41 punktai). Todėl ši pareiga neišnyksta tik dėl to, kad transporto priemonės savininkas nebetekina jos vairuoti ir laiko pastatęs privačioje erdvėje (ESTT 2018 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje *Fundo de Garantía Automóvil prieš Alina Antónia Destapado P?o Mole Juliana ir Cristiana Micaela Caetano Juliana*, C-80/17, 42, 51 punktai). Taigi pareigos apdrausti transporto priemonę privalomuoju transporto priemonių valdytojų draudimu turinio ir apimties aiškinimui teisinės reikšmės neturi asmens ketinimas naudoti transporto priemonę ar jos nenaudoti.

31. Pirmiau nurodyta ESTT praktika pagrindžia, kad šis teismas laikosi plačios pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu turinio ir apimties aiškinimo principo. Šios pareigos turinys ir apimtis nustatomas *ex ante* (iš anksto) ir nepriklauso nuo konkrečių aplinkybių, kam ir kokių būdu naudojamos transporto priemonės konkrečiu momentu.
32. Toks plačios pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu turinio ir apimties aiškinimas grindžiamas visų pirma tuo, kad ES teisiniu reguliavimu siekiama užtikrinti transporto priemonių sukeltuose eismo įvykiuose nukentėjusių asmenų apsaugą, toks tikslas nebūtų pasiektas, jei pareiga apdrausti būtų aiškinama siaurai, nes tokia pareiga savo apimtimi sutampa su nacionalinės įstaigos pareigos kompensuoti žalą visa apimtimi tuo atveju, jei transporto priemonė nebuvo apdrausta (ESTT 2018 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje *Fundo de Garantia Automóvel prieš Alina Antónia Destapado P?o Mole Juliana ir Cristiana Micaela Caetano Juliana*, C-80/17, 44–47 punktai).
33. Be to, platus pareigos apdrausti aiškinimas koreliuoja ir su pakankamai plačia transporto priemonių eismo koncepcija, įtvirtinta ES teisėje ir aiškinama ESTT praktikoje. Pavyzdžiui, naujausioje jurisprudencijoje ESTT nusprendė, kad sąvoka „transporto priemonių eismas“ apima situaciją, kai stovėjimo aikštelėje stovinčios transporto priemonės keleivis, atidarydamas šios transporto priemonės dureles, kliudo šalia stovinčių kitą transporto priemonę ir ją apgadina (žr. 2018 m. lapkričio 15 d. sprendimą byloje *BTA Baltic Insurance Company*, C-648/17), taip pat situaciją, kai pastato privačiame garaže pastatyta transporto priemonė, kuri naudojama pagal savo, kaip transporto priemonės, funkciją, užsidegė, taip sukeldama gaisrą, kurio priežastis – šios transporto priemonės elektros sistema, o dėl jo buvo padaryta žala šiam pastatui, nors minėta transporto priemonė nebuvo pajudinta iš vietos daugiau nei 24 valandas iki gaisro (žr. 2019 m. birželio 20 d. sprendimą byloje *L?nea Directa Aseguradora*, C-100/18).
34. *Atsižvelgdama į pirmiau nurodytus argumentus, teisėjų kolegija daro išvadą, kad TPVCAPDĮ 4 straipsnyje nustatyta pareiga apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu yra besąlyginė plačios apimties pareiga, kuri negali būti siaurinama tik iki pareigos nenaudoti ir neleisti kitam asmeniui naudoti neapdraustą transporto priemonę. Pastaroji pareiga apima tik vieną iš pareigos apdrausti aspektų, tačiau nesiaurina jos turinio. Kita vertus, teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad tai netrukdo taikyti skirtingų draudimo įmokų atsižvelgiant į atitinkamas draudimo rizikas.*

Dėl neapdraustos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu transporto priemonės savininko atsakomybės

35. TPVCAPDĮ 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo pretenziją dėl padarytos žalos gali pateikti atsakingam už padarytą žalą asmeniui (toliau – kaltininkas), tiesiogiai Europos Sąjungos valstybės narės ar užsienio valstybės draudimo įmonei, apdraudusiai kaltininko civilinę atsakomybę (toliau – atsakingas draudikas), atsakingo draudiko atstovui pretenzijoms nagrinėti arba – šio įstatymo 17 ir 18 straipsniuose nurodytais atvejais – Biurui ar Biuro atstovui.
36. TPVCAPDĮ 17 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad Biuras moka išmoką dėl per eismo įvykį padarytos žalos nukentėjusiems tretiesiems asmenims tais atvejais, jei kaltininkas padarė žalą Lietuvos Respublikoje naudodamas neapdrausta nustatyta (identifikuota) transporto priemonę, kai dėl žalos padarymo atsiranda transporto priemonės valdytojo civilinė atsakomybė. Pagal šį punktą Biuras moka išmoką ir tais atvejais, kai žala padaryta kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje neapdrausta transporto priemonė, kurios įprastinė buvimo vieta yra Lietuvos Respublikos teritorijoje. Atsakingas draudikas arba Biuras moka išmoką, jeigu transporto priemonės valdytojiui dėl padarytos žalos nukentėjusiam trečiajam asmeniui atsiranda civilinė atsakomybė. Išmoka mokama atsižvelgiant į tos valstybės, kurioje įvyko eismo įvykis, transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą reglamentuojančius teisės aktus (TPVCAPDĮ 16 straipsnio 1 dalis).
37. TPVCAPDĮ 17 straipsnio 5 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad tais atvejais, kai Biuras moka išmoką pagal šio straipsnio 1 dalį dėl kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar užsienio valstybėje nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos ir administruotos žalos, išmoka eismo įvykio metu padaryta žala atlyginusiam kitos valstybės nacionaliniam draudikui biurui mokama atsižvelgiant į Bendradarbiavimo nuostatus ir į tos valstybės, kurioje įvyko eismo įvykis, transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą reglamentuojančius teisės aktus.
38. Biuras turi teisę reikalauti, kad atsakingas už žalą padarymą asmuo arba asmuo, neįvykdęs pareigos sudaryti draudimo sutartį, grąžintų dėl padarytos žalos išmokėtą sumą, jeigu išmoka buvo sumokėta pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1 punktą (TPVCAPDĮ 23 straipsnio 1 dalis).
39. Apibendrinant nurodytą teisinį reguliavimą, transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistema užtikrina, kad nukentėjusiam asmeniui bus visada atlyginta žala, atsiradusi dėl eismo įvykio, neatsižvelgiant į tai, ar transporto priemonė yra apdrausta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu. Jei transporto priemonė nėra apdrausta šiuo draudimu, žalą nukentėjusiam asmeniui atlygina Biuras. Eismo įvykiui įvykus kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje Biuras atitinkamas žalos atlyginimo sumas išmoka eismo įvykio metu padarytą žalą atlyginusiam kitos valstybės nacionaliniam draudikų biurui. Kartu Biuras įstatymo pagrindu įgyja reikalavimo teisę į atsakingą už žalą padarymą asmenį arba asmenį, neįvykdžiusį pareigos sudaryti draudimo sutartį (ši sąvoka apima ne tik transporto priemonės savininką, bet ir kitus asmenis, nurodytus TPVCAPDĮ 4 straipsnio 2 dalyje). Šiai Biuro reikalavimo teisei nepriklausomai nuo to, kad eismo įvykis įvyko ne Lietuvoje, taikoma Lietuvos teisė (kaip yra nurodęs kasacinis teismas, šios Biuro reikalavimo teisės pagrindas yra TPVCAPDĮ 23 straipsnio 1 dalis; žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 13 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-24/2014).
40. Biuro reikalavimo teisė į atsakingą už žalą padarymą asmenį (asmenį atsakingą už eismo įvykį) ir asmenį, neįvykdžiusį pareigos sudaryti draudimo sutartį, atsiranda skirtingais pagrindais. Šiuo atveju turi būti daromas skirtumas tarp civilinės atsakomybės už eismo įvykį ir civilinės atsakomybės už pareigos apdrausti transporto priemonę pažeidimą.
41. Biuras reikalavimą atsakingam už žalą asmeniui reiškia tuo pagrindu, kad asmuo yra atsakingas už įvykusį eismo įvykį ir žalą, padarytą tokiu eismo įvykiu, o Biuras įstatymo pagrindu atlygino šio asmens padarytą žalą, todėl įgijo atgėžtinio reikalavimo teisę į žalą padariusį asmenį. Biuras reikalavimą asmeniui, neįvykdžiusiam pareigos sudaryti draudimo sutartį, reiškia už specialiam įstatyme – TPVCAPDĮ – nustatytos pareigos apdrausti transporto priemonę, kurios įprastinė vieta yra Lietuvoje, pažeidimą. Pažymėtina, kad šiam asmeniui Biuras turi teisę reikšti reikalavimą nepriklausomai nuo to, kad jis nėra atsakingas (jam nekyla civilinė atsakomybė) už eismo įvykį, kuriuo buvo padaryta

žala nukentėjusiam asmeniui. Tai lemia ir atitinkamą civilinės atsakomybės sąlygų taikymą.

42. Kita vertus, teisėjų kolegija pažymi, kad nors asmens, atsakingo už žalos padarymą, ir asmens, neįvykdžiusio pareigos sudaryti draudimo sutartį, civilinė atsakomybė atsiranda skirtingais pagrindais, kasacinio teismo yra išaiškinta, kad šių asmenų atsakomybė yra solidari (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-300/2010).
43. Nagrinėjamoje byloje Biuras reikalavimą reiskia transporto priemonės savininkui, neįvykdžiusiam pareigos sudaryti draudimo sutartį dėl Biuro, remiantis, be kita ko, Bendradarbiavimo nuostatais, išmokėtos Švedijos nacionaliniam draudikų biurui sumos dėl eismo įvykio, įvykusio Švedijoje, susigrąžinimo. Todėl toliau teisėjų kolegija pasisakys dėl transporto priemonės savininko, neįvykdžiusio pareigos sudaryti draudimo sutartį, civilinės atsakomybės sąlygų.
44. Kaip nurodyta pirmiau šioje nutartyje, TPVCAPDĮ nustato pareigą transporto priemonės, kurios įprastinė vieta yra Lietuvos Respublikoje, savininkui drausti transporto priemonę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu. Transporto priemonės savininkui, pažeidus šią specialiuoju įstatymu nustatytą pareigą, kyla atitinkamos įstatyme nustatytos teisinės pasekmės. Viena iš jų – transporto priemonės savininkui kyla civilinė atsakomybė, t. y. Biuras įgyja teisę reikalauti, kad transporto priemonės savininkas jam atlygintų pareigos apdrausti transporto priemonę neįvykdymu padarytą žalą, o transporto priemonės savininkui tenka pareiga Biurui atlyginti tokią žalą. TPVCAPDĮ nedetalizuoja šios transporto priemonės savininko civilinės atsakomybės sąlygų, todėl taikomos bendrosios civilinės atsakomybės reglamentuojančios CK normos. Atsižvelgiant į tai, kad transporto priemonės savininko ir Biuro nesieja sutartiniai santykiai, transporto priemonės savininko atsakomybė už Biurui padarytą žalą yra deliktinė, todėl taikomos deliktinę atsakomybę nustatančios taisyklės. Tai reiskia, kad transporto priemonės savininko atsakomybė kyla tik tuomet, kai nustatomos visos deliktinės atsakomybės sąlygos: neteisėti veiksmai, žala, priežastinis ryšys ir kaltė. Transporto priemonės savininko kaltė yra preziumuojama, kitas transporto priemonės savininko civilinės atsakomybės sąlygas – neteisėtus veiksmus, žalą, priežastinį ryšį – turi įrodyti Biuras.
45. Civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas veikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai (CK 6.246 straipsnio 1 dalis). Neteisėti transporto priemonės savininko veiksmai pasireiskia specialiaje įstatyme – TPVCAPDĮ – nustatytos pareigos apdrausti transporto priemonę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu neįvykdymu, t. y. neteisėtu pasyviu transporto priemonės savininko elgesiu (neveikimu). Atsižvelgiant į tai, kad, kaip nurodyta pirmiau, pareiga apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu yra besąlyginė plačios apimties pareiga, neteisėtiems veiksams nustatyti pakanka įrodyti aplinkybę, kad transporto priemonė nebuvo apdrausta minėtu draudimu.
46. Žala kaip civilinės atsakomybės sąlyga reguliuojama CK 6.249 straipsniu. Žala yra Biuro patirtos išlaidos (nuostoliai). Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu atveju eismo įvykis įvyko kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ir į TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nustatytą reguliavimą, Biuro įrodinėjamą žalą sudaro Biuro eismo įvykio metu padarytą žalą atlyginusiam kitos valstybės nacionaliniam draudikų biurui pagrįstai išmokėta suma.
47. Biuro pareiga išmokėti atitinkamą sumą eismo įvykio metu padarytą žalą atlyginusiam kitos valstybės nacionaliniam draudikų biurui kilo būtent dėl to, kad transporto priemonės savininkas neįvykdė savo pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu. Šią pareigą, be kita ko, lemia tai, kad transporto priemone, kurios įprastinė vieta yra Lietuvos teritorijoje, kitoje valstybėje buvo sukeltas eismo įvykis, už kurį atsakomybė tenka būtent šią transporto priemonę valdžiusiam asmeniui. Už eismo įvykį atsakingo asmens civilinės atsakomybės sąlygos nustatomos ir eismo įvykio metu nukentėjusiems asmenims žala atlyginama pagal eismo įvykio vietos valstybės teisę. Todėl žalos dydžio nustatymui turi reikšmės valstybės, kurioje įvyko eismo įvykis, teisė, nagrinėjamu atveju – Švedijos teisė.
48. Kasacinis teismas, aiškindamas TPVCAPDĮ 6 straipsnio 1 dalies ir 17 straipsnio 5 dalies nuostatas, yra pažymėjęs, kad šios nuostatos, pirma, nurodo, kad galimai už eismo įvykį atsakingo asmens civilinės atsakomybės sąlygos nustatomos ir eismo įvykio metu nukentėjusiems asmenims padaryta žala atlyginama pagal eismo įvykio vietos valstybės teisę. Antra, šios taisyklės taip pat suponuoja, kad, esant ginčui dėl to, ar pagrįstai nukentėjusiems asmenims išmokėtos išmokos, būtent Biurui tenka pareiga pateikti su užsienio teisės turiniu susijusius įrodymus (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-392-915/2017 28 punktą).
49. Atsižvelgiant į tai, Biuras siekdamas įrodyti žalą, kuri atsirado dėl neįvykdžiusio transporto priemonės savininko pareigos apdrausti transporto priemonę pažeidimo, dydį, turi pagrįsti, kad kitos valstybės nacionalinis draudikų biuras žalą atlyginimo sumą išmokėjo atsižvelgiant į eismo įvykio vietos privalomąjį transporto priemonių civilinės atsakomybės draudimą reglamentuojančius teisės aktus, esant neapdraustos transporto priemonės valdytojo (atsakingo už žalą asmens) civilinei atsakomybei pagal eismo įvykio vietos, nagrinėjamu atveju Švedijos, teisę. Todėl Biurui tenka pareiga pateikti visus žalą dydį pagrindžiančius įrodymus, *inter alia* (be kita ko), ir transporto priemonės valdytojo (atsakingo už žalą asmens) civilinę atsakomybę pagal eismo įvykio vietos teisę pagrindžiančias nuostatas bei, esant poreikiui, jų taikymo ir aiškinimo praktiką, patvirtinančią reiskiamo reikalavimo pagrįstumą. Atitinkamai atsakovas, siekdamas sumažinti žalą dydį ar visiškai išvengti žalą atlyginimo, turi pateikti savo poziciją pagrindžiančius įrodymus, kurie gali būti ir su eismo įvykio vietos teise (jos aiškinimu) susiję įrodymai. Atsakovui nepakanka kritikuoti Biuro atlikto žalą apskaičiavimo ir kelti abejones, kad nepagrįstai buvo netaikytos atitinkamos Europos Sąjungos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias atsakomybė gali būti sumažinta – jam tenka našta Europos Sąjungos valstybės narės normomis, jų taikymo praktika ir (ar) teisės doktrina pagrįsti, kad yra pagrindas mažinti atlygintinos žalą sumą.
50. CK 6.247 straipsnyje įtvirtinta civilinės atsakomybės priežastinio ryšio sąlyga: atlyginami tik tie nuostoliai, kurie susiję su veiksmis (veikimu, neveikimu), nulėmusiais skolininko civilinę atsakomybę tokiu būdu, kad nuostoliai pagal jų ir civilinės atsakomybės prigimtį gali būti laikomi skolininko veiksmų (veikimo, neveikimo) rezultatu. Priežastinis ryšys yra faktinis (ar žala būtų atsiradusi, jeigu nebūtų buvę neteisėtų veiksmų) (lot. *conditio sine qua non*) ir teisinis (ar žala teisiskai nėra pernelyg nutolusi nuo neteisėto veikimo). Nustatant teisinį priežastinį ryšį, reikia įvertinti atsakovo, jeigu jis elgtųsi kaip protingas ir apdairus asmuo, galimybę neteisėtų veiksmų atlikimo metu numatyti žalą atsiradimą, neteisėtais veiksmais pažeistos teisės ar teisėto intereso prigimtį ir vertę bei pažeisto teisinio reglamentavimo apsauginį tikslą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-193-469/2019, 35 punktas; 2019 m. gruodžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-393-916/2019, 36 punktas). Taigi, tarp transporto priemonės savininko neveikimo ir Biuro patirtos žalą turi būti nustatytas priežastinis ryšys. Nustatant priežastinį ryšį turi reikšmės aplinkybė, kad Biurui tenka pareiga išmokėti išmoką būtent dėl to,

kad transporto priemonės savininkas neįvykdė savo pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu. Transporto priemonės savininkas, besielgdamas kaip protingas ir apdairus asmuo, turi galimybę numatyti, kad tuo atveju, jei jis neįvykdys jam įstatyme nustatytos pareigos apdrausti transporto priemonę ir įvyks eismo įvykis, šiuo įvykiu nukentėjusiam asmeniui padarytą žalą turės atlyginti Biuras.

51. Laikoma, kad asmuo kaltas, jeigu atsižvelgiant į prievolės esmę bei kitas aplinkybes jis nebuvo tiek rūpestingas ir apdairus, kiek atitinkamomis sąlygomis buvo būtina ([CK 6.248 straipsnio](#) 3 dalis). Šioje normoje įtvirtintas vadinamasis protingo, apdairaus, rūpestingo žmogaus (lot. *bonus pater familias*) elgesio standartas, pagal kurį kiekvieno žalą padariusio asmens veiksmai vertinami jų atitikties nurodytiems standartams aspektu, o nukrypimas nuo šio standarto lemia asmens veiksmų neteisėtumą ir kaltės egzistavimą. TPVCAPDĮ nustatytas teisinis reguliavimas ir transporto priemonės kaip didesnio pavojaus šaltinio specifika lemia, kad iš transporto priemonės savininko yra reikalaujama elgtis itin rūpestingai ir atsakingai. Todėl tuo atveju, kai transporto priemonės savininkas neįvykdo įstatyme nustatytos pareigos apdrausti transporto priemonę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, laikoma, kad jis nesielgė rūpestingai ir apdairiai. Transporto priemonės savininkas, siekdamas nuneigti šią prezumpciją, turėtų pateikti savo poziciją pagrindžiančius argumentus bei juos pagrindžiančius įrodymus.

Dėl neteisėto užvaldymo įtakos neapdraustos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu transporto priemonės savininko civilinės atsakomybės taikymui

52. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad eismo įvykis, kurio metu buvo padaryta žala, įvyko Švedijoje dėl nenustatyto asmens, vairavusio transporto priemonę, kaltės; transporto priemonė buvo neteisėtai užvaldyta (keturi nenustatyti asmenys yra įtariami pagrobę transporto priemonę ir, ją panaudodami, taranavę parduotuvės durų staktą, įsilaužę į tabako parduotuvę ir pagrobę prekių už nenustatytą sumą). Atsakovo nuomone, ta aplinkybė, kad transporto priemonė buvo neteisėtai užvaldyta, turi reikšmės atsakovo kaip transporto priemonės savininko atsakomybės už pareigos apdrausti transporto priemonę neįvykdymą taikymui.
53. Minėta, kad transporto priemonės savininko civilinei atsakomybei dėl pareigos apdrausti transporto priemonę neįvykdymo taikomosios bendrosios civilinės atsakomybės reglamentuojančios nuostatos. Tai reiškia, kad gali būti taikomas ir civilinės atsakomybės netaikymo ir atleidimo nuo civilinės atsakomybės ar jos sumažinimo institutas.
54. [CK 6.253 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad civilinė atsakomybė netaikoma, taip pat asmuo gali būti visiškai ar iš dalies atleistas nuo civilinės atsakomybės šiais pagrindais: dėl nenugalimos jėgos, valstybės veiksmų, trečiojo asmens veiksmų, nukentėjusio asmens veiksmų, būtinojo reikalingumo, būtinosios ginties, savignyos. Taigi, civilinė atsakomybė gali būti netaikoma ar atsakovas gali būti visiškai ar iš dalies atleistas nuo civilinės atsakomybės, jei įrodomas bent vienas iš minėtame [CK](#) straipsnyje nurodytų pagrindų. Vienas iš šių pagrindų yra trečiojo asmens veikla. Trečiojo asmens veikla – tai asmuo, už kurį nei kreditorius, nei skolininkas neatsako, veiksmai (veikimas, neveikimas), dėl kurių atsirado nuostolių ([CK 6.253 straipsnio](#) 4 dalis).
55. Transporto priemonės savininko atsakomybė Biurui kyla dėl pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu neįvykdymo. Pažymėtina, kad, kaip aptarta pirmiau, ši pareiga yra besąlyginė plačios apimties pareiga. Be to, kaip minėta, ši atsakomybė kyla nepriklausomai nuo to, kad transporto priemonės savininkas nėra atsakingas už eismo įvykį ir dėl jo atsiradusią žalą. Tai lemia, kad nėra pagrindo spręsti dėl transporto priemonės savininko atsakomybės netaikymo ar atleidimo nuo jos, ar sumažinimo vien tuo pagrindu, kad už eismo įvykį yra atsakingas trečiasis asmuo. Toks aiškinimas apskritai paneigtų įstatymo normos, suteikiančios Biurui reikalavimo teisę į transporto priemonės savininką, prasmę.
56. Tačiau tai nereiškia, kad trečiojo asmens veiksmai neturi visiškai jokios reikšmės transporto priemonės savininko civilinės atsakomybės taikymui. Priešingai, trečiojo asmens veiksmai gali padaryti įtaką transporto priemonės savininko atsakomybės taikymui, pvz., tuo atveju, jei transporto priemonės savininkas įrodys, kad pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu jis negalėjo įvykdyti būtent dėl trečiojo asmens veiksmų, jis paneigs savo kaltę (paneigs kaltės prezumpciją, kaip nurodyta šios nutarties 51 punkte).
57. Taip pat pagrįstai kyla klausimas, ar aplinkybė, kai transporto priemonės savininkas praranda transporto priemonės kontrolę prieš savo valią dėl trečiojo asmens veiksmų, turi reikšmės transporto priemonės savininko civilinės atsakomybės taikymui Biuro atžvilgiu. Viena vertus, atrodo pagrįsta teigti, kad nėra jokio tiesioginio ryšio tarp plačios apimties pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu ir trečiojo asmens veiksmų, nes trečiojo asmens veiksmai niekaip nėra susiję su pareigos apdrausti transporto priemonę vykdymu. Kitaip būtų tuo atveju, jei transporto priemonės savininko pareiga apdrausti transporto priemonę būtų susiaurinama iki pareigos nenaudoti ir neleisti kitiems naudoti neapdraustos transporto priemonės. Kita vertus, įvertinus tai, kad žalos atlyginimo pareiga kyla būtent tuomet, kai transporto priemonė dalyvauja eisme, ir tai, kad sudėtinė pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu dalis yra transporto priemonės savininko pareiga nenaudoti ir neleisti naudoti neapdraustos transporto priemonės tretiesiems asmenims, būtų nepagrįsta nustatant transporto priemonės savininko atsakomybę visiškai neatsižvelgti į aplinkybę, kai transporto priemonės savininkas praranda transporto priemonės kontrolę prieš savo valią dėl trečiojo asmens veiksmų. Be kita ko, tokio požiūrio kasacinis teismas laikėsi dar iki ESTT jurisprudencijos dėl plačios pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu išaiškinimo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 8 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-555/2013).
58. Trečiojo asmens veiksmai yra pagrindas teisėtam transporto priemonės valdytojui nukentėjusiojo atžvilgiu netaikyti griežtosios atsakomybės, tačiau jie taip pat yra pagrindas vertinti teisėtą transporto priemonės valdytojo kaltę dėl transporto priemonės kontrolės praradimo ir, nustačius jo kaltę, taikyti solidariąją teisėtą transporto priemonės valdytojo ir neteisėtai užvaldžiusio transporto priemonę asmens atsakomybę ([CK 6.270 straipsnio](#) 3 dalis). Kasacinis teismas, remdamasis kartu ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencija, yra nurodęs, kad tuo atveju, jei didesnio pavojaus šaltinio valdytojas nesilaiko reikalavimo elgtis taip atidžiai ir rūpestingai, kad neprarastų galimybės valdyti didesnio pavojaus šaltinį ir juo padaryti žalos, jis bus laikomas kaltu dėl didesnio pavojaus šaltinio valdymo netekimo, kartu ir dėl žalos

atsiradimo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. balandžio 19 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-49-788/2016; 2020 m. kovo 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-59-1075/2020).

59. Teisėjų kolegijos vertinimu, į šias teisinio reguliavimo nuostatas ir jų taikymo praktiką atsižvelgtina, nustatant ir transporto priemonės savininko atsakomybę dėl pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu neįvykdymo. Tai reiškia, kad aplinkybė, kai transporto priemonės savininkas praranda transporto priemonės kontrolę prieš savo valią dėl trečiojo asmens veiksmų, galėtų būti pagrindas atleisti transporto priemonės savininką nuo civilinės atsakomybės ar ją sumažinti tik tuo atveju, jei transporto priemonės savininkas elgėsi itin atidžiai ir rūpestingai, kad neprarastų galimybės valdyti transporto priemonę. Šios aplinkybės, be kita ko, turėtų būti vertinamos kartu su aplinkybėmis, dėl kurių transporto priemonės savininkas neįvykdė pareigos apdrausti transporto priemonę.

Dėl bylos procesinės baigties

60. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į pirmiau nurodytus argumentus, sutinka su ieškovo kasacinio skundo argumentais, kad byla nagrinėjė teismai, nenustatę atsakovo civilinės atsakomybės vien tuo pagrindu, kad byloje nėra jokių įrodymų, jog atsakovas dalyvavo atliekant neteisėtus veiksmus, kuriais buvo pagrobta transporto priemonė, panaudojus ją įsilaūža į parduotuvę Švedijoje ir pagrobta prekių už nenustatytą sumą, taip pat nėra įrodymų, jog atsakovas būtų suteikęs kaltininkams teisę pasinaudoti jam priklausančia transporto priemone, ir įvertinę, kad nėra nustatyto būtino priežastinio ryšio tarp atsakovo pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu ir atsiradusios žalos, tinkamai nenustatę pareigos apdrausti transporto priemonę turinio ir apimties, sutapatino asmens, neįvykdžiusio pareigos apdrausti transporto priemonę transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, atsakomybę su asmens, atsakingo už žalos padarymą, atsakomybę, neatskyrė Biuro reikalavimo teisės į atsakingą už žalos padarymą asmenį ir asmenį, neįvykdžiusį pareigos apdrausti transporto priemonę, pagrindų. Netinkamai taikydami ir aiškindami materialiosios teisės normas, reglamentuojančias transporto priemonės savininko pareigą apdrausti transporto priemonę ir civilinę atsakomybę už jos neįvykdymą, teismai netinkamai tyrė ir nustatė atsakovo civilinės atsakomybės sąlygas ir nenustatė visų šiai bylai reikšmingų aplinkybių, pvz., netyrė Biuro pateiktų įrodymų dėl Biuro Švedijos nacionaliniam draudikų biurui sumokėtos išmokos, taigi neatskleidė bylos esmės. Todėl teisėjų kolegija nusprendžia, kad yra pagrindas nagrinėjamą bylą grąžinti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui. Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į šioje nutartyje pateiktus išaiškinimus, iš naujo nagrinėdamas bylą, turėtų patikslinti šalių įrodinėjimo pareigą ir pasiūlyti šalims pateikti papildomus argumentus bei įrodymus ([CPK](#) 179 straipsnis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

61. Kasacinis teismas patyrė 7,03 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 1 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Perdavus bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, šių išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti teismui kartu su kitų bylinėjimosi išlaidų paskirstymu ([CPK](#) 93, 96 straipsniai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 360, 362 straipsniais,

n u t a r i a :

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 5 d. nutartį ir Kauno apylinkės teismo 2020 m. sausio 10 d. sprendimą panaikinti ir perduoti civilinę bylą iš naujo nagrinėti Kauno apylinkės teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos

Danguolė Bublienė

Alė Bukaviniėnė

Dalia Vasariėnė